Krkonošské gymnázium a Střední odborná škola
Komenského 586, 543 01 Vrchlabí

PROFILOVÁ MATURITNÍ ZKOUŠKA Z ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY - GYMNÁZIUM

1. STRUKTURA ZKOUŠEK, KRITÉRIA HODNOCENÍ A VYJÁDŘENÍ VÝSLEDKU HODNOCENÍ

Žák vykoná zkoušku či dílčí zkoušku úspěšně, pokud získá alespoň tolik procent bodů, kolik činí hranice úspěšnosti příslušné zkoušky nebo dílčí zkoušky vyjádřená procenty.

Zkoušky z ČJL mají následující strukturu:

- didaktický test – společná část maturity – hodnocen centrálně,
- písemná práce – profilová část maturity – hodnocena školou,
- ústní zkouška – profilová část maturity – hodnocena školou.

Didaktický test z ČJL je hodnocen pouze **uspěl/a,** nebo **neuspěl/a**. Je součástí společné části a je hodnocen centrálně. Je podmínkou k úspěšnému složení komplexní zkoušky z ČJL.
Výpočet výsledku písemné práce a ústní zkoušky vyjádřený procenty se provede podílem dosaženého bodového výsledku žáka z dané zkoušky a maximálního dosažitelného počtu bodů z dané zkoušky, vynásobeným 100. Výsledné procento se přepočítá na známku.

V případě **komplexních zkoušek z českého jazyka a literatury a z cizích jazyků** se hranice úspěšnosti a výsledné hodnocení žáka stanoví váženým průměrem známek získaných v jednotlivých dílčích zkouškách, a to s následujícími váhami jednotlivých dílčích zkoušek:

- **písemná práce: 40 %**
- **ústní zkouška: 60 %**

Úspěšné složení **komplexní zkoušky** je podmíněno úspěšným složením všech tří dílčích zkoušek. Jestliže žák po zahájení zkoušky od jejího konání odstoupí, posuzuje se to, jako by byl z dané zkoušky hodnocen stupněm 5 - nedostatečný. Pokud se žák z vážných důvodů nemůže k vykonání zkoušky dostavit v řádném termínu, předloží do 3 pracovních dnů písemnou omluvu řediteli školy a ředitel školy může umožnit složení zkoušky v náhradním termínu.

Žáci s PUP budou hodnoceni stejně jako intaktní žáci a hodnotitelem budou respektovány informace a doporučení SPC nebo PPP. Čas pro konání zkoušky bude podle doporučení upraven.

2. HRANICE ÚSPĚŠNOSTI ZKOUŠEK VYJÁDŘENÉ PROCENTY A PŘEVOD NA ZNÁMKY

Převod výsledků zkoušek (vyjádřených procenty) na známku je uveden v následující tabulce, přičemž

1. hranice úspěšnosti zkoušky představuje dolní mez bodového intervalu pro udělení známky 4 – dostatečný, přičemž její hodnota se do bodového intervalu pro tuto známku **započítává**; pokud žák vykonal úspěšně všechny dílčí zkoušky, a přesto vážený průměr procent bodů nedosáhne hranice úspěšnosti stanovené v následující tabulce v důsledku odlišných bodových škál hodnocení v předcházejících zkušebních obdobích, v nichž některé dílčí zkoušky vykonal úspěšně, je mu přiznána známka 4 – dostatečný a celkový výsledek **prospěl;**
2. bodový interval pro udělení příslušné známky je **zdola omezen horní hranicí nižšího stupně známky** (přičemž tato hodnota se do intervalu pro udělení příslušné známky s výjimkou známky 4 – dostatečný **nezapočítává**) a **shora omezen horní hranicí, jejíž hodnota se do intervalu započítává**;
3. žák získá známku 5 – nedostatečný, pokud je jeho výsledek z příslušné zkoušky **nižší, než je hranice úspěšnosti zkoušky z daného zkušebního předmětu (s výjimkou případu uvedeného v odstavci 1**).

Zkušební předmět	Hranice úspěšnosti zkoušek společné části maturitní zkoušky				
	Hranice úspěšnosti zkoušky	Převod procent bodů na známku (horní hranice intervalu v procentech)			
		4 dostatečný	3 dobrý	2 chvalitebný	1 výborný
Český jazyk a literatura	44 % *)	58 %	73 %	87 %	100 %

*) Platí, pokud žák prospěl ze všech dílčích zkoušek, tj. ve všech dílčích zkouškách dosáhl nebo překročil hranici úspěšnosti. V případě, že žák z jedné či více dílčích zkoušek neprospěl (dosáhl nižší bodové hodnoty, než je hranice úspěšnosti dílčí zkoušky), neprospěl z komplexní zkoušky jako takové.

3. BODOVÁ HRANICE ÚSPĚŠNOSTI ZKOUŠEK

Dílčí zkoušku, konanou formou písemné práce, vykoná žák úspěšně, pokud dosáhne v případě zkušebního předmětu **český jazyk a literatura nejméně 44 procent bodů.**

Dílčí zkoušku, konanou formou ústní zkoušky, vykoná žák úspěšně, pokud **dosáhne nejméně 44 procent bodů**, což v absolutních bodech znamená:

V absolutních bodech jsou hodnoty hranice úspěšnosti následující:

	Hranice úspěšnosti v bodech	**Maximální počet bodů**
Dílčí zkouška konaná formou písemné práce	9	20
Dílčí zkouška konaná formou ústní zkoušky	14	30

4. KRITÉRIA HODNOCENÍ PÍSEMNÉ PRÁCE

Výběr témat a časová dotace

Žák si pro slohovou práci zvolí jedno ze **6 nabízených témat** (zadání). Pro vypracování písemné práce je vymezeno **120 minut,** pro žáky se specifickými poruchami učení **SPUO** je vymezeno **150 minut**. Předmětem hodnocení je pouze vlastní text písemné práce zapsaný do záznamového archu, který žák obdrží. Během práce může používat Pravidla českého pravopisu.

Minimální požadovaný rozsah

Minimální požadovaný rozsah písemné práce je stanoven na **250 slov**. Hlavní roli v hodnocení nehraje přesný počet slov nebo exaktní počet řádků, ale samotná práce a celková „funkčnost" textu. Z tohoto důvodu je vymezena tolerance **minus 50 slov**, pro hodnocení je tedy ještě **přijatelný text, který obsahuje alespoň 200 slov**.

Písemná práce, která nesplňuje stanovený minimální rozsah písemné práce, je celkově hodnocena 0 body a v jednotlivých kritériích se nehodnotí.

Kritéria hodnocení

Dílčí zkouška konaná formou písemné práce ze zkušebního předmětu Český jazyk a literatura (ČJL) je hodnocena podle tří základních kritérií, resp. čtyřech dílčích kritérií:

1. **Vytvoření textu podle zadaných kritérií**
   - téma, obsah, komunikační situace, slohový útvar
2. **Funkční užití jazykových prostředků**
   - 2A pravopis, tvarosloví a slovotvorba
   - 2B lexikum
3. **Syntaktická a kompoziční výstavba textu**
   - 3A větná syntax, textová koheze
   - 3B nadvětná syntax, koherence textu

Každé z těchto dílčích kritérií je hodnoceno body na škále 0 – 1 – 2 – 3 – 4. Maximální dosažitelný počet bodů za celou dílčí zkoušku je tedy 20.

V případě, kdy je písemná práce v dílčím kritériu 1 (Vytvoření textu podle zadaných kritérií) hodnocena počtem bodů „0", podle dalších kritérií se již nehodnotí a výsledný počet bodů za písemnou práci je roven „0". Závazně se hodnotí 0 body, pokud text splňuje alespoň jednu z těchto charakteristik:

- **písemná práce nesplňuje požadavky na dílčí kritérium 1**: text se prokazatelně nevztahuje k zadanému tématu, reflektuje zcela jiné téma; text prokazatelně nevykazuje charakteristiky zadaného útvaru a reaguje na jiné vymezení komunikační situace;
- **písemná práce nesplňuje požadavky na stanovený minimální rozsah**: text nesplňuje požadovaný rozsah slov (tj. 250 slov), a to ani v rámci stanovené tolerance (minus 50 slov).

Kritéria hodnocení písemné práce:

Označení kritéria	**Obsah hodnoticího kritéria**	**Bodová škála**
1	Obsah písemné práce a zpracování tématu • hodnotí se, nakolik je téma splněno a jak je zpracováno Slohový útvar a komunikační situace • hodnotí se, zda a jak se žák orientuje v komunikační situaci, resp. funkčním stylu a útvaru	0–4 body
2A	Pravopis, tvarosloví a slovotvorba • hodnotí se počet chyb a jejich charakter	0–4 body
2B	Výběr lexika • hodnotí se šíře a pestrost použité slovní zásoby, adekvátnost jazykových prostředků vzhledem k označované skutečnosti a komunikační situaci a vliv volby lexikálních prostředků na porozumění textu	0–4 body
3A	Větná syntax, textová koheze • hodnotí se celková výstavba vět, vliv syntaktických nedostatků na čtenářský komfort adresáta	0–4 body
3B	Nadvětná syntax, koherence textu • hodnotí se kompozice textu, členění textu, způsob argumentace a vliv organizace textu na čtenářský komfort adresáta	0-4 body
Maximální počet bodů za písemnou práci:		20 bodů

Hodnotitelé písemné práce vycházejí při hodnocení z bodové škály k hodnocení písemných prací z českého jazyka a literatury, která specifikuje obsah hodnoticích kritérií 1, 2A, 2B, 3A, 3B ve výše uvedené tabulce.

Bodové hodnocení písemné práce hodnotitelé zaznamenají do hodnoticí tabulky, která je součástí hlavičkového tiskopisu školy pro hodnocení písemné práce.

Zkoušku konanou formou písemné práce vykoná žák úspěšně, pokud dosáhne minimálně úspěšnosti 44 %, tzn., pokud žák získá 9 a více bodů za celou písemnou práci.

Krkonošské gymnázium a Střední odborná škola
Komenského 586, 543 01 Vrchlabí

ČJL – BODOVÁ ŠKÁLA HODNOCENÍ PÍSEMNÝCH PRACÍ

	0	1	2	3	4
1	Text se nevztahuje k zadanému tématu. Text prokazatelně nevykazuje charakteristiky zadaného útvaru a reaguje na jiné vymezení komunikační situace.	Text se od zadaného tématu podstatně odklání a/nebo je téma zpracováno povrchně. Text vykazuje značné nedostatky vzhledem k zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.	Text se od zadaného tématu v některých pasážích odklání a/nebo jsou některé textové pasáže povrchní. Text vykazuje nedostatky vzhledem k zadané komunik. situaci a útvaru.	Text v zásadě odpovídá zadanému tématu a zároveň je téma zpracováno v zásadě funkčně. Text v zásadě odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.	Text plně odpovídá zadanému tématu a zároveň je téma zpracováno plně funkčně. Text plně odpovídá zadané komunikační situaci a zadanému útvaru.
2A	Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují ve vysoké míře (8 a více chyb)[1]. Chyby mají zásadní vliv na čtenářský komfort adresáta.	Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují ve větší míře (6-7 chyb). Chyby mají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Pravopisné a tvaroslovné chyby se vyskytují často (4-5 chyb). Některé chyby mají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Pravopisné a tvaroslovné chyby se objevují místy (2-3 chyby). Chyby v zásadě nemají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Pravopisné a tvaroslovné chyby se objevují jen ojediněle (0-1 chyba). Chyby nemají vliv na čtenářský komfort adresáta.
2B	Slovní zásoba je chudá až primitivní. V textu se vyskytují ve vysoké míře výrazy, které jsou nevhodně volené vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení zásadně narušuje porozumění textu.	Slovní zásoba je nemotivovaně chudá. V textu se ve větší míře vyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení narušuje porozumění textu.	Slovní zásoba je spíše chudá. V textu se často vyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení občas narušuje porozumění textu.	Slovní zásoba je vzhledem ke zvolenému zadání postačující, ale nikoli potřebně pestrá a bohatá. V textu se místy vyskytují výrazy, které jsou nevhodně volené vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení v zásadě nenarušuje porozumění textu.	Slovní zásoba je bohatá, rozmanité lexikální prostředky jsou vždy funkční. V textu se jen ojediněle vyskytne výraz, který je nevhodně volený vzhledem k označované skutečnosti. Volba slov a slovních spojení nenarušuje porozumění textu.
3A	Výstavba větných celků je jednoduchá až primitivní, nebo naopak přetížená. Syntaktické nedostatky se v textu vyskytují ve vysoké míře a mají zásadní vliv na čtenářský komfort adresáta.	Výstavba větných celků je jednoduchá, nebo přetížená. Syntaktické nedostatky se v textu vyskytují ve větší míře a mají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Výstavba větných celků je spíše jednoduchá, nebo přetížená. Syntaktické nedostatky se v textu vyskytují občas. Nedostatky mají občas vliv na čtenářský komfort adresáta.	Výstavba větných celků je v zásadě promyšlená a syntaktické prostředky jsou vzhledem ke komunikační situaci v zásadě funkční. Místy se v textu objevují syntaktické nedostatky, které mají vliv na čtenářský komfort adresáta.	Výstavba větných celků je promyšlená a syntaktické prostředky jsou vzhledem ke komunikační situaci vždy funkční. Syntaktické nedostatky se v textu vyskytují jen ojediněle a nemají vliv na čtenářský komfort adresáta.
3B	Text je nesoudržný a chaotický. Členění textu je nelogické. Text je argumentačně nezvládnutý. Adresát musí vynaložit velké úsilí, aby se v textu zorientoval, nebo se v textu neorientuje vůbec.	Kompozice textu je nepřehledná. V členění textu se ve větší míře vyskytují nedostatky. Argumentace je ve větší míře nesrozumitelná. Adresát musí vynaložit úsilí, aby se v textu zorientoval.	Kompozice textu je spíše nahodilá. V členění textu se často vyskytují nedostatky. Argumentace je občas nesrozumitelná.	Kompozice textu je v zásadě vyvážená. Text je až na malé nedostatky vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je v zásadě srozumitelná.	Kompozice textu je promyšlená a vyvážená. Text je vhodně členěn a logicky uspořádán. Argumentace je srozumitelná.

[1] **Kvantifikace chyb se vztahuje pouze ke kritériu 2A.** Určený interval uvádí počet tzv. „hrubých“ chyb, **dvě** „malé“ chyby odpovídají **jedné** „hrubé“. Případné chyby v bodovém pásmu 4 a 5 bodů nemají závažný charakter, viz metodický materiál.

5. METODIKA ÚSTNÍ ZKOUŠKY

Pro ústní zkoušku z českého jazyka a literatury je sestaven maturitní seznam nejméně 60 literárních děl.

Z maturitního seznamu literárních děl žák připraví vlastní seznam literárních děl, nejnižší počet literárních děl v žákovském seznamu je 20. Horní hranice počtu literárních děl není stanovena. V žákově seznamu musí být zastoupena minimálně dvěma literárními díly próza, poezie a drama. Žák si vybírá maximálně 2 díla jednoho autora. Žák si vybírá alespoň 2 tituly z I. oblasti, 3 tituly z II. oblasti, 4 tituly z III. oblasti a 5 titulů z IV. oblasti maturitního seznamu.

Žák odevzdá seznam řediteli školy nebo jím pověřené osobě do 31. března roku, v němž se maturitní zkouška koná, pro jarní zkušební období a do 30. června roku, v němž se maturitní zkouška koná, pro podzimní zkušební období.

Ústní zkouška se uskutečňuje formou řízeného rozhovoru s využitím pracovního listu obsahujícího úryvek nebo úryvky z konkrétního literárního díla. Součástí pracovního listu je i zadání ověřující znalosti a dovednosti žáka vztahující se k učivu o jazyce a slohu.

Bezprostředně před zahájením přípravy k ústní zkoušce si žák vylosuje číslo pracovního listu. Příprava k ústní zkoušce trvá 20 minut. Ústní zkouška trvá nejdéle 15 minut. V jednom dni nelze losovat dvakrát pracovní list ke stejnému literárnímu dílu.

Neodevzdá-li žák do stanoveného data vlastní seznam literárních děl, losuje si u zkoušky z pracovních listů ke všem dílům maturitního seznamu literárních děl.

Zkoušku hodnotí dva zkoušející. Hodnocení ústní zkoušky tvoří 60 % celkového hodnocení profilové zkoušky předmětu český jazyk a literatura.

Hodnocení ústní zkoušky oznámí žákovi předseda zkušební maturitní komise veřejně ve dni, ve kterém žák tuto zkoušku konal. Zároveň předseda oznámí žákovi celkové hodnocení profilové zkoušky z českého jazyka a literatury, pokud žák úspěšně vykoná obě části dané zkoušky (písemnou i ústní zkoušku).

V případě, že žák některou část zkoušky nevykonal úspěšně, opakuje tu část zkoušky, kterou nevykonal úspěšně.

6. KRITÉRIA HODNOCENÍ ÚSTNÍ ZKOUŠKY

Dílčí zkouška konaná formou ústní ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura je hodnocena podle čtyř následujících kritérií:

1. **Analýza uměleckého textu:**
   - I. část: zasazení výňatku do kontextu díla, téma a motiv, časoprostor, kompoziční výstavba, lit. druh a žánr
   - II. část: vypravěč / lyrický subjekt, postava, vyprávěcí způsoby, typy promluv, veršová výstavba
   - III. část: jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku, tropy a figury a jejich funkce ve výňatku
2. **Literárněhistorický kontext literárního díla**
3. **Analýza neuměleckého textu:**
   - I. část: porozumění textu, charakteristika komunikační situace
   - II. část: funkčně stylové charakteristiky textu, jazykové prostředky
   - III. část: všestranný jazykový rozbor (syntaktický, tvaroslovný, lexikální)
4. **Výpověď v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury**

První a třetí kritérium je rozčleněno na dílčí kritéria, žák je tedy hodnocen celkem v 7 oblastech. Kritéria analýza uměleckého textu a analýza neuměleckého textu jsou ve všech dílčích částech hodnoceny na bodové škále 0 – 1 – 2 – 3. Kritérium literárně historický kontext je hodnoceno na bodové škále 0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8. Kritérium výpověď v souladu s jazykovými normami je hodnoceno na bodové škále 0 – 1 – 2 – 3 – 4. Maximální dosažitelný počet bodů za celou dílčí zkoušku je tedy 30.

Pro hodnocení ústní zkoušky platí následující vnitřní podmínky hodnocení. Pro analýzu uměleckého textu (1. kritérium) a literárněhistorický kontextu díla (2. kritérium) platí:

- **Za první a druhé kritérium dohromady musí** žák získat **alespoň 4 body**. Pokud získá méně než 4 body, je za ústní zkoušku **celkově hodnocen 0 body**.
- **Za kritérium analýza uměleckého textu musí** žák získat v každé jeho části alespoň 1 bod. Pokud získá méně než 3 body, je za ústní zkoušku **celkově hodnocen 0 body**.
- **Za kritérium literárněhistorický kontext musí** žák získat **alespoň 1 bod**. Pokud získá méně než 1 bod, je za ústní zkoušku **celkově hodnocen 0 body**.

Hodnocení kritéria „Výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury“ se vztahuje k výkonu žáka v průběhu celé zkoušky. Pro toto kritérium platí vnitřní podmínka hodnocení:

- Pokud žák získá **v některé z dílčích částí** ústní zkoušky (tzn. v I. až III. části analýzy uměleckého textu a/nebo v rámci charakteristiky literárněhistorického kontextu a/nebo v I. až II. části analýzy neuměleckého textu) **0 bodů**, může být v kritériu výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury **hodnocen maximálně 3 body**.

Krkonošské gymnázium a Střední odborná škola
Komenského 586, 543 01 Vrchlabí

Obecná struktura ústní zkoušky

Autor literárního díla
Název literárního díla

Kritérium	Dílčí část	Ověřované vědomosti a dovednosti	Body
Charakteristika uměleckého textu	**Analýza uměleckého textu**	**I. část** • zasazení výňatku do kontextu díla • časoprostor • téma, dějová linie, kompoziční výstavba • literární druh a žánr	**3**
		II. část • vypravěč (próza) / lyrický subjekt (poezie) • postavy – charakteristika • vyprávěcí způsoby (formy) • veršová výstavba (poezie)	**3**
		III. část • jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku • tropy, figury a jejich funkce ve výňatku	**3**
	Literárně-historický kontext	• kontext autorovy tvorby, současníci • literárně kulturní kontext (umělecký směr, lit. seskupení)	**8**

Kritérium	Dílčí část	Ověřované vědomosti a dovednosti	Body
Charakteristika neuměleckého textu	**Analýza neuměleckého textu**	**I. část** • hlavní myšlenka textu • komunikační situace (např. účel, adresát)	**3**
		II. část • funkční styl • slohový postup a slohový útvar • kompoziční výstavba výňatku • jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku	**3**
		III. část Všestranný jazykový rozbor u tučně zvýrazněné věty: • **lexikální** (charakteristika slovní zásoby – synonyma, homonyma, antonyma), • **syntaktický** (větné členy, druhy VV, poměry mezi HV) • **tvaroslovný** (slovní druhy)	**3**
Výpověď v souladu s jazykovými normami			**4**
Celkem bodů			**30**

Krkonošské gymnázium a Střední odborná škola
Komenského 586, 543 01 Vrchlabí

Klasifikační tabulka pro výslednou známku profilové zkoušky z českého jazyka a literatury		
Počet bodů	**Počet procent (body x 2)**	**Výsledná známka**
50-44	100-88 %	1
43-37	87-74 %	2
36-30	73-59 %	3
29-22 *)	58-44 %	4
21-0	43-0 %	5

*) Platí, pokud žák prospěl ze všech dílčích zkoušek, tj. ve všech dílčích zkouškách dosáhl nebo překročil hranici úspěšnosti. V případě, že žák z jedné či více dílčích zkoušek neprospěl (dosáhl nižší bodové hodnoty, než je hranice úspěšnosti dílčí zkoušky), neprospěl z komplexní zkoušky jako takové.